

بررسی عوامل مؤثر بر کارایی سرمایه‌گذاری در منابع انسانی در شرکتهای پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران

رسول مسروری^۱

عسگر پاک‌مرام^۲

احمد محمدی^۳

غلامرضا رحیمی^۴

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۱۲/۲۴ تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۰۲/۰۴

چکیده

توجه به نیروی انسانی در سازمان‌ها طی سال‌های اخیر بخش عظیمی از زمان و سرمایه سازمان‌های پیشرو را به خود اختصاص داده است. اکنون مدیران آگاه و توانمند می‌دانند که هر چه بیشتر مقدمات توسعه و ارتقای نیروی انسانی را فراهم کنند، موفقیت، کارایی و برتری بالای رقابت سازمان خود را در مقابل سایر سازمان‌ها تضمین کرده‌اند. کارآمدترین راه به دست آوردن مزیت رقابتی بالا و مهم‌ترین شاخص برتری با توجه به تغییرات و تحولات شگرف در شرایط فعلی، کارآمدتر و توانمند کردن منابع انسانی در سازمان‌ها می‌باشد. نیروی انسانی والاترین سرمایه‌ای است که سازمان‌ها در اختیار دارند. هدف کلی این تحقیق، ارائه مدلی بر کارایی سرمایه‌گذاری در منابع انسانی در بازار سرمایه ایران می‌باشد. جامعه آماری این تحقیق را کلیه شرکتهای پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران تشکیل می‌دهند. روش تحقیق توصیفی و از نوع پیمایشی بود. نمونه آماری شامل ۱۵۵ شرکت می‌باشد که به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شده است. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه محقق ساخته بر اساس طیف لیکرت استفاده شد. جهت بررسی نرمال بودن داده‌ها از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف و برای آزمون فرضیه‌ها از مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده شد. نتایج نشان داد که کیفیت گزارشگری مالی، افشای سرمایه انسانی، در منابع انسانی تأثیر مثبت و معنی‌داری دارند.

کلمات کلیدی

کارایی، منابع انسانی، بازار سرمایه ایران

۱- دانشجوی دکتری، گروه حسابداری، واحد بناب، دانشگاه آزاد اسلامی، بناب، ایران. rmasroori@yahoo.com
۲- دانشیار، گروه حسابداری، واحد بناب، دانشگاه آزاد اسلامی، بناب، ایران. (نویسنده مسئول) Pakmaram@bonabiau.ac.ir
۳- استادیار، گروه حسابداری، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران. Ahmad.mohammady@iaut.ac.ir
۴- استادیار، گروه حسابداری، واحد بناب، دانشگاه آزاد اسلامی، بناب، ایران. Drrahimi62@gmail.com

مقدمه

نیروی انسانی به‌عنوان اصلی‌ترین منبع استراتژیک و مهم‌ترین شاخص برتری یک سازمان نسبت به سازمان‌های دیگر می‌باشد. از این جهت عملکرد آن بیشترین تأثیر را بر اثربخشی و افزایش بهره‌وری کل سازمان و در نهایت جامعه بر جای خواهد گذاشت. امروزه سازمان‌ها به‌جای استفاده از سلسله‌مراتب خشک و بررسی، با استفاده از ساختارهای کاری مبتنی بر تیم‌های مستقل، متمایل شده‌اند. این امر بر اهمیت افزایش همکاری و نوآوری کارکنان افزوده است.

هدف شرکت‌های سهامی و مدیران آن‌ها، بیشینه‌سازی ارزش حقوق صاحبان سهام و به‌بیان دیگر، بیشینه نمودن ارزش شرکت و سهام آن است. بیشینه کردن ارزش شرکت، مستلزم به‌کارگیری بهینه منابع مالی و کسب بازده و مخاطره متناسب است و هم‌چنین پایه‌ای‌ترین رکن بحث کارایی منابع انسانی، اطمینان یافتن از اداره شرکت و بیشینه کردن ارزش شرکت است. از این رو با توجه به نقش کیفیت متغیرهای توضیحی در کارایی سرمایه‌گذاری در منابع انسانی، یکی از مقولات بسیار مهم در راستای این امر، افزایش کیفیت شرکت است تا با استفاده از آن بتوان راهبردهای لازم را در جهت افزایش کارایی منابع انسانی شرکت‌ها تدوین نمود.

امروزه بسیاری از تصمیمات اقتصادی بر اساس اطلاعات حاصل از سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری اتخاذ می‌شود. این تصمیمات شامل اختصاص منابع مالی شرکت به پروژه‌هایی چون تحصیل و نگهداری و یا کنارگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و توسعه سرمایه‌گذاری است که برای شرکت‌ها جهت دستیابی به اهداف کلی آن‌ها حیاتی می‌باشد. با توجه به محدودیت منابع، علاوه بر مسئله توسعه سرمایه‌گذاری، افزایش کارایی سرمایه‌گذاری از جمله مسائل بسیار بااهمیت می‌باشد. کارایی سرمایه‌گذاری مستلزم آن است که از یک سو، از مصرف منابع در فعالیت‌هایی که سرمایه‌گذاری در آن بیشتر از حد مطلوب انجام شده است، ممانعت شود (جلوگیری از مازاد سرمایه‌گذاری) و از سوی دیگر، منابع به سمت فعالیت‌هایی که نیاز بیشتری به سرمایه‌گذاری دارد، هدایت گردد (جلوگیری از کسری سرمایه). برای دستیابی به این مهم، گزارش‌های مالی یکی از منابع اطلاعاتی در دسترس بازارهای سرمایه است که انتظار می‌رود نقش مؤثری در توسعه سرمایه‌گذاری و افزایش کارایی آن ایفا نماید (فریبرز رحیم‌نیا، مهسا سلیمی، ۱۳۹۴).

هدف شرکت‌های سهامی و مدیران آن‌ها، بیشینه‌سازی ارزش حقوق صاحبان سهام و به‌بیان دیگر،

بررسی عوامل موثر بر کارایی سرمایه‌گذاری در منابع انسانی.../مسروری، پاک‌مرام، محمدی و رحیمی

بیشینه نمودن ارزش شرکت و سهام آن است. بیشینه کردن ارزش شرکت، مستلزم به‌کارگیری بهینه منابع مالی و کسب بازده و مخاطره متناسب است. از این‌رو با توجه به نقش کیفیت متغیرهای توضیحی در کارایی سرمایه‌گذاری در منابع انسانی، یکی از مقولات بسیار مهم در راستای این امر، افزایش کیفیت شرکت است تا با استفاده از آن بتوان راهبردهای لازم را در جهت افزایش کارایی منابع انسانی شرکت‌ها تدوین نمود. با توجه به این‌که در داخل کشور هیچ پژوهشی در زمینه ارائه مدلی جامع برای سنجش کارایی سرمایه‌گذاری در منابع انسانی انجام نگردیده است، لذا، این پژوهش به دنبال پاسخ به این سؤال است که چه مدلی برای کارایی سرمایه‌گذاری در منابع انسانی در بازار سرمایه ایران مناسب است؟

فخاری و همکاران (۲۰۱۶)، در پژوهشی به تأثیر محافظه‌کاری در حسابداری بر کارایی سرمایه‌گذاری در منابع انسانی پرداخته‌اند و به این نتیجه دست‌یافته‌اند که با افزایش در محافظه‌کاری شرکت‌ها، میزان کارایی سرمایه‌گذاری در نیروی انسانی نیز افزایش پیدا می‌کند.

شعری (۱۳۹۵)، در پژوهشی به توسعه مدل کارایی سرمایه‌گذاری در نیروی انسانی پرداخته و به این نتیجه دست‌یافته است که مالکیت خانوادگی و مدیریت سود باعث تضعیف مدل‌های کارایی سرمایه‌گذاری در نیروی انسانی می‌شود. فروغی و همکاران (۱۳۹۴)، به بررسی کارایی سرمایه‌گذاری، توانایی مدیریتی و کیفیت گزارشگری مالی پرداختند. نتایج نشان می‌دهد کیفیت گزارشگری مالی باعث کاهش تأثیر مثبت توانایی مدیریتی بر سرمایه‌گذاری بیش‌ازحد می‌گردد.

هدف کلی (اصلی) پروژه ارائه مدلی برای سنجش کارایی سرمایه‌گذاری در منابع انسانی و مطالعه نقش اقتصادی آن در بازار سرمایه و اهداف اختصاصی عبارت‌اند از: ۱) تعیین تأثیر کیفیت گزارشگری مالی بر کارایی سرمایه در منابع انسانی. ۲) تعیین تأثیر افشای سرمایه انسانی بر کارایی سرمایه‌گذاری در منابع انسانی. ۳) تعیین تأثیر ارزش بازار مطلوب بر کارایی سرمایه‌گذاری در منابع انسانی. ۴) تعیین تأثیر پذیرش ذینفعان برجسته بر کارایی سرمایه‌گذاری در منابع انسانی. ۵) تعیین تأثیر عملکرد سازمانی بر کارایی سرمایه‌گذاری در منابع انسانی. ۶) تعیین تأثیر محدودیت‌های مالی و هزینه‌های نمایندگی بر کارایی سرمایه‌گذاری در منابع انسانی. ۷) تعیین تأثیر بهبود محیط کسب و کار بر کارایی سرمایه‌گذاری در منابع انسانی.

ابزار و روش

روش تحقیق از نظر هدف کاربردی و از نظر نحوه جمع‌آوری اطلاعات توصیفی و از نوع پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. شرکت می‌بایست قبل از سال ۱۳۸۶ در بورس پذیرفته‌شده و تا پایان سال ۱۳۹۷ در بورس

فصلنامه مدیریت کسب و کار نوآورانه / دوره ۱۵ / شماره ۶۰ / زمستان ۱۴۰۲

فعال باشد. به دلیل ماهیت خاص فعالیت شرکت‌های هلدینگ، بیمه، لیزینگ، بانک‌ها، مؤسسات مالی و سرمایه‌گذاری و تفاوت قابل‌ملاحظه آن‌ها با شرکت‌های تولیدی و بازرگانی، شرکت انتخابی جز شرکت‌های یادشده نباشد. سال مالی شرکت منتهی به ۲۹ اسفند باشد و طی بازه زمانی تحقیق تغییر سال مالی نداشته باشد. اطلاعات مالی شرکت‌ها در دسترس باشد. در نهایت، پس از غربالگری ۱۵۵ شرکت باقی ماندند که از هر شرکت ۲ نفر به پرسشنامه پاسخ داده‌اند. نمونه آماری شامل ۳۱۰ نفر شد که به روش در دسترس بود.

برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. در طراحی پرسشنامه از طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای استفاده شده است. پرسشنامه در دو بخش است. بخش اول شامل ۱۵ سؤال مربوط به متغیر کارایی سرمایه‌گذاری در منابع انسانی و بخش دوم شامل ۵۴ سؤال مربوط به عوامل مؤثر بر کارایی سرمایه‌گذاری در منابع انسانی است. متغیرهای موردبررسی و شماره سؤالات هر متغیر در جدول ۱ آورده شده است. روایی محتوای پرسشنامه با استفاده از نظرات ۵ نفر از اساتید مدیریت و حسابداری بررسی گردید. پرسشنامه در اختیار ۵ نفر از اساتید مدیریت قرار گرفت و نظرات آن‌ها در مورد اعتبار هر گویه پرسیده شد. جهت بررسی پایایی پرسشنامه، از آلفای کرونباخ استفاده شد. با توجه به این‌که ضرایب آلفای کرونباخ بزرگ‌تر از مقدار استاندارد ۰/۷ بود نتیجه گرفته شد که پرسشنامه از پایایی درونی خوبی برخوردار است.

روش تحلیل داده‌ها

جهت بررسی نرمال بودن داده‌ها از آزمون کولموگروف - اسمیرنوف و برای آزمون فرضیه‌ها از مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده شد. تمام محاسبات با نرم‌افزار SPSS نسخه 18 و AMOS نسخه ۲۲ انجام شد.

جدول ۱- متغیرهای پژوهش و ضرایب آلفای کرونباخ آن‌ها

ردیف	نام متغیر	تعداد سؤال	ضریب آلفای کرونباخ
۱	کیفیت گزارشگری مالی	۴	۰,۷۹
۲	افشای سرمایه انسانی	۴	۰,۷۴
۳	ارزش بازاری مطلوب	۴	۰,۸۴
۴	پذیرش ذینفعان برجسته	۴	۰,۷۶
۵	عملکرد سازمانی	۴	۰,۷۳
۶	محدودیت‌های مالی و هزینه‌های نمایندگی	۴	۰,۸۸
۷	بهبود محیط کسب‌وکار	۴	۰,۷۲
۸	کارایی سرمایه‌گذاری در منابع انسانی	۱۵	۰,۸۶

بررسی عوامل موثر بر کارایی سرمایه گذاری در منابع انسانی.../مسروری، پاک مرام، محمدی و رحیمی

یافته‌ها

توصیفی از متغیرهای زمینه‌ای در جدول ۲ ارائه شده است. بر اساس جدول ۱ ملاحظه می‌شود که از کل نمونه مورد بررسی، ۲۴/۸ درصد زن و ۷۵/۲ درصد مرد هستند. ۳۷/۱ درصد مجرد و ۶۲/۹ درصد متأهل هستند. تحصیلات ۴۶/۵ درصد کارشناسی و پایین‌تر و ۵۳/۸ درصد کارشناسی ارشد و بالاتر است. سابقه کار ۲۳/۹ درصد کمتر از ۵ سال، ۳۸/۱ درصد ۵ تا ۱۰ سال، ۲۳/۹ درصد ۱۱ تا ۱۵ سال و ۱۴/۲ درصد بالای ۱۵ سال است. عنوان شغلی ۳۸/۷ درصد مدیر منابع انسانی، ۴۸/۱ درصد مدیر مالی و ۱۳/۲ درصد سایر عناوین است.

جدول ۲- توزیع فراوانی متغیرهای زمینه‌ای پاسخ‌گویان

متغیر	فراوانی	درصد
جنسیت	زن	۲۴,۸
	مرد	۷۵,۲
وضعیت تأهل	مجرد	۳۷,۱
	متأهل	۶۲,۹
تحصیلات	کارشناسی و پایین‌تر	۴۶,۵
	کارشناسی ارشد و بالاتر	۵۳,۵
سابقه کار	کمتر از ۵ سال	۲۳,۹
	۵-۱۰ سال	۳۸,۱
	۱۱-۱۵ سال	۲۳,۹
	بالای ۱۵ سال	۱۴,۲
عنوان شغلی	مدیر منابع انسانی	۳۸,۷
	مدیر مالی	۴۸,۱
	سایر	۱۳,۲

برای متغیرهای پژوهش، شاخص‌های توصیفی محاسبه شده و در جدول ۳ گزارش شده است. نمرات در بازه ۱ تا ۵ قابل تغییر هستند. میانگین کارایی سرمایه گذاری در منابع انسانی برابر ۳/۸۲، کمترین مقدار برابر ۲/۰۷ و بیشترین مقدار برابر ۴/۸۰ است.

جدول ۳- جدول شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	مینیمم	ماکزیمم
کارایی سرمایه‌گذاری در منابع انسانی	۳,۸۲	۰,۵۰	۲,۰۷	۴,۸۰
کیفیت گزارشگری مالی	۳,۲۳	۰,۹۹	۱,۰۰	۵,۰۰
افشای سرمایه انسانی	۲,۴۰	۰,۸۳	۱,۰۰	۵,۰۰
ارزش بازاری مطلوب	۲,۸۸	۰,۸۱	۱,۰۰	۵,۰۰
پذیرش ذینفعان برجسته	۳,۱۰	۰,۸۱	۱,۰۰	۵,۰۰
عملکرد سازمانی	۲,۹۱	۰,۸۵	۱,۲۵	۴,۷۵
محدودیت‌های مالی و هزینه‌های نمایندگی	۳,۲۰	۰,۷۶	۱,۰۰	۵,۰۰
بهبود محیط کسب‌وکار	۳,۴۳	۰,۸۰	۱,۲۵	۴,۷۵

برای بررسی نرمال بودن توزیع متغیرها از آزمون کولموگروف - اسمیرنوف استفاده شده است. نتایج در جدول ۴ آورده شده است. با توجه به مندرجات جدول ملاحظه می‌شود که تمام متغیرها دارای توزیع نرمال می‌باشند ($p > 0.05$).

جدول ۴- نتایج آزمون کولموگروف - اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن توزیع متغیرها

متغیرها	آماره Z کولموگروف - اسمیرنوف	سطح معنی‌داری
کارایی سرمایه‌گذاری در منابع انسانی	۱,۰۹۱	۰,۴۵۱
کیفیت گزارشگری مالی	۱,۲۹۶	۰,۰۷۶
افشای سرمایه انسانی	۱,۲۸۳	۰,۰۷۱
ارزش بازاری مطلوب	۱,۲۸۶	۰,۰۶۹
پذیرش ذینفعان برجسته	۱,۲۶۳	۰,۰۸۵
عملکرد سازمانی	۱,۲۵۴	۰,۰۸۹
محدودیت‌های مالی و هزینه‌های نمایندگی	۱,۳۳۰	۰,۰۵۹
بهبود محیط کسب‌وکار	۱,۳۱۸	۰,۰۶۳

بر اساس چارچوب نظری مطرح‌شده فرضیه‌های زیر مطرح‌شده است.
 فرضیه ۱: کیفیت گزارشگری مالی بر کارایی منابع انسانی تأثیر دارد.
 فرضیه ۲: افشای سرمایه انسانی بر کارایی منابع انسانی تأثیر دارد.
 فرضیه ۳: ارزش بازار مطلوب بر کارایی منابع انسانی تأثیر دارد.
 فرضیه ۴: پذیرش ذینفعان برجسته بر کارایی منابع انسانی تأثیر دارد.
 فرضیه ۵: عملکرد سازمانی بر کارایی منابع انسانی تأثیر دارد.

بررسی عوامل مؤثر بر کارایی سرمایه‌گذاری در منابع انسانی.../مسروری، پاک‌مرام، محمدی و رحیمی

فرضیه ۶: محدودیت‌های مالی و هزینه‌های نمایندگی بر کارایی سرمایه‌گذاری منابع انسانی تأثیر دارد.

فرضیه ۷: بهبود محیط کسب‌وکار بر کارایی منابع انسانی تأثیر دارد.

جهت آزمون فرضیه‌های تحقیق از مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده شده است. ابتدا برازش مدل بررسی شده، سپس به آزمون فرضیه‌ها پرداخته می‌شود. شاخص‌های برازش دارای سه نوع مطلق، تطبیقی و مقتصد هستند که بایستی از هر کدام از انواع، شاخص‌هایی را گزارش نمود. در این تحقیق از هر کدام حداقل دو مورد گزارش شده است. اگر حداقل سه مورد از شاخص‌ها قابل پذیرش باشند می‌تواند نتیجه گرفت که مدل از برازش کافی برخوردار است.

شاخص‌های برازش مدل در جدول ۵ ارائه شده است. سطح معنی‌داری آماره χ^2 دو برابر ۰/۰۰۱ است که با توجه به ملاک در نظر گرفته شده (بزرگ‌تر از ۰/۰۵) قابل قبول نمی‌باشد. ولی از آنجایی که سطح معنی‌داری به تعداد نمونه حساس بوده و در نمونه‌های بزرگ تقریباً همیشه معنی‌دار است؛ برای ارزیابی برازش مدل از شاخص‌های دیگر استفاده شده است. مقدار شاخص نسبت بحرانی به درجه آزادی (DF/CMIN) برابر ۲/۳۴، شاخص نیکویی برازش (GFI) ۰/۹۲، شاخص توکر- لویس (TLI) ۰/۹۴، شاخص برازش مقتصد هنجار شده (PNFI) ۰/۵۵ و مقدار ریشه میانگین مربعات خطای برآورد (RMSEA) نیز ۰/۰۷۷ است. همه این شاخص‌ها در محدوده برازش مطلوب قرار دارند. همچنین شاخص برازش تطبیقی (CFI) ۰/۸۵، می‌باشد که با توجه به این که اختلاف اندکی با ملاک در نظر گرفته شده دارد قابل قبول می‌باشد؛ بنابراین در کل می‌توان نتیجه گرفت که مدل ساختاری ارائه شده دارای برازش مطلوب می‌باشد.

جدول ۵- شاخص‌های برازش مدل ساختاری عوامل مؤثر بر کارایی سرمایه‌گذاری در منابع انسانی

تفسیر	ملاک	میزان	شاخص برازش
مطلق	برازش مطلوب	کمتر از ۵	DF/CMIN
	غیرقابل قبول	بیشتر از ۰,۰۵	χ^2 -value
تطبیقی	برازش مطلوب	بیش از ۰,۹۰	شاخص نیکویی برازش (GFI)
	برازش مطلوب	بیش از ۰,۹۰	شاخص توکر - لویس (TLI)
مقتصد	برازش مطلوب	بیش از ۰,۹۰	شاخص برازش تطبیقی (CFI)
	برازش مطلوب	کمتر از ۰,۰۸	ریشه میانگین مربعات خطای برآورد (RMSEA)
	برازش مطلوب	بیشتر از ۰,۵	شاخص برازش مقتصد هنجار شده (PNFI)

فصلنامه مدیریت کسب و کار نوآورانه / دوره ۱۵ / شماره ۶۰ / زمستان ۱۴۰۲

نتایج تحلیل مدل ساختاری مربوط به فرضیه‌ها در جدول ۶ و شکل ۱ ارائه شده است. با توجه به جدول ملاحظه می‌شود که کیفیت گزارشگری مالی ($\beta = 0/12, p = 0/002$)، افشای سرمایه انسانی ($\beta = 0/35, p = 0/001$)، بهبود محیط کسب و کار ($\beta = 0/239, p = 0/001$)، در گزارشگری مالی با شدت ۰/۶۲ است.

ارزش بازاری مطلوب، پذیرش ذینفعان برجسته، عملکرد سازمانی و محدودیت‌های مالی و هزینه‌های نمایندگی تأثیر معنی‌داری بر کارایی سرمایه‌گذاری در منابع انسانی ندارند ($p > 0/05$).

جدول ۶- جدول ضرایب برآوردشده مدل ساختاری عوامل مؤثر بر کارایی سرمایه‌گذاری در منابع انسانی

متغیر مستقل	متغیر وابسته	ضریب برآوردشده	خطای معیار برآورد	نسبت بحرانی	سطح معنی‌داری	اثر استاندارد شده
کیفیت گزارشگری مالی	کارایی سرمایه‌گذاری در منابع انسانی	۰,۰۵۸	۰,۰۱۹	۳,۰۷۶	۰,۰۰۲	۰,۱۱۸
افشای سرمایه انسانی		۰,۲۷۷	۰,۰۴۷	۵,۹۰۸	۰,۰۰۱	۰,۳۵۴
ارزش بازاری مطلوب		۰,۰۳۹	۰,۰۲۸	۱,۳۹۵	۰,۱۶۳	۰,۰۵۳
پذیرش ذینفعان برجسته		۰,۰۳۲	۰,۰۲۳	۱,۳۵۱	۰,۱۷۷	۰,۰۵۲
عملکرد سازمانی		۰,۰۱۴	۰,۰۲۱	۰,۶۳۸	۰,۵۲۴	۰,۰۲۴
محدودیت‌های مالی و هزینه‌های نمایندگی		۰,۰۱۳	۰,۰۴۵	۰,۲۷۷	۰,۷۸۲	۰,۰۱۱
بهبود محیط کسب و کار		۰,۱۹۰	۰,۰۴۰	۴,۷۱۱	۰,۰۰۱	۰,۲۲۶

بحث و نتیجه‌گیری

گرچه کارایی سرمایه‌گذاری شرکت‌ها، جزء اصلی‌ترین مبنای تصمیم‌گیری در بازار سرمایه به حساب می‌آید، لیکن افزایش آن، نقش مهمی را در فرآیند تصمیم‌گیری مالکان شرکت ایفاء می‌کند. در این راستا، کیفیت گزارشگری مالی از عوامل مهم اثرگذار بر تصمیم‌گیری مدیران، اعتباردهندگان و سرمایه‌گذاران در خصوص کارایی سیاست‌های مختلف سرمایه‌گذاری و تأمین مالی به شمار می‌رود. کیفیت گزارشگری مالی بر کارایی سرمایه‌گذاری در منابع انسانی تأثیر معنی‌داری دارد. نتیجه به‌دست‌آمده با پژوهش ثقفی و عرب مازار یزدی (۲۰۱۱)، همسو می‌باشد. اهداف گزارشگری مالی، از نیازها و خواسته‌های اطلاعاتی استفاده‌کنندگان برون‌سازمانی سرچشمه می‌گیرد. هدف اصلی، بیان آثار اقتصادی رویدادها و عملیات مالی بر وضعیت و عملکرد واحد تجاری برای کمک به اشخاص خارجی برای اتخاذ تصمیمات مالی در ارتباط با واحد تجاری است (زیلیا، ۲۰۱۹). بر اساس نظر هیئت تدوین استانداردهای حسابداری، "گزارشگری مالی نه تنها شامل صورت‌های مالی، بلکه دربرگیرنده ابزارها یا روش‌های اطلاع‌رسانی است و این ابزارها، به‌صورت مستقیم یا غیرمستقیم با اطلاعاتی ارتباط دارند که

بررسی عوامل موثر بر کارایی سرمایه‌گذاری در منابع انسانی.../مسروری، پاک‌مرام، محمدی و رحیمی

به‌وسیله حسابداری ارائه می‌شوند؛ یعنی اطلاعاتی درباره منابع شرکت، دارایی‌ها، بدهی‌ها، سود و غیره است. این اطلاعات باید به‌گونه‌ای باشد که سرمایه‌گذاران، اعطاکنندگان تسهیلات مالی و سایر گروه‌های استفاده‌کننده را در تشخیص نقاط قوت و ضعف مالی واحد انتفاعی یاری دهد و مبنایی را فراهم کند که بتوان بر اساس آن، اطلاعات مربوط به عملکرد واحد انتفاعی را طی یک دوره مالی ارزیابی کرد. علاوه بر این، اطلاعات موردبحث می‌تواند تأثیر بالقوه برخی از منابع بر جریان وجوه نقد و همچنین وجوه نقد موردنیاز برای ایفای تعهدات واحد انتفاعی را نشان دهد. همچنین ممکن است مدیر دارای نوعی اطلاعات درون‌سازمانی باشد و همین امر باعث شود تا وی چنین باوری پیدا کند که سهام شرکت در بازار به مبلغی کمتر از ارزش واقعی ارائه می‌شود. در چنین شرایطی، او برای اصلاح این وضع دست به اقدامی می‌زند که آن را افشای داوطلبانه اطلاعات می‌نامند؛ یعنی افشای اطلاعات در حدی بیش از مقررات و اصول پذیرفته‌شده حسابداری و سایر استانداردهای مربوط به ارائه گزارش‌های مالی و در نتیجه افزایش کیفیت آن‌ها (کلارسیون، ۲۰۲۰). این گزارش‌های مالی، حتی اگر حسابرسی هم نشده باشند، می‌توانند اطلاعاتی را ارائه کنند که پذیرفتنی، معتبر و قابل اتکا باشد، زیرا مدیریت هنگام اتخاذ تصمیم درباره ارائه گزارش‌های مالی همواره دارای مسئولیت‌های قانونی است.

افشای سرمایه انسانی بر کارایی سرمایه‌گذاری در منابع انسانی تأثیر معنی‌داری دارد. نتیجه به‌دست‌آمده با پژوهش دارایی (۱۳۹۱)، همسو می‌باشد. یکی از مهم‌ترین منابعی که به‌منظور تصمیم‌گیری در اختیار استفاده‌کنندگان قرار می‌گیرد، گزارش‌هایی است که از آن‌ها با عنوان گزارشگری مالی یاد می‌شود. آن گروه از گزارش‌های حسابداری که با هدف تأمین نیازهای اطلاعاتی استفاده‌کنندگان خارج از واحد تجاری تهیه و ارائه می‌شود، در حیطه عمل گزارشگری مالی قرار می‌گیرد. بخش اصلی فرایند گزارشگری مالی را صورت‌های مالی تشکیل می‌دهد که مجموعه کامل آن شامل ترازنامه، صورت سود و زیان، صورت سود و زیان جامع و صورت جریان وجوه نقد و یادداشت‌های توضیحی است. تمایل استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی به استفاده از اطلاعاتی دقیق، روشن و قابل اتکا می‌باشد؛ چرا که آنان قصد دارند با تکیه بر این اطلاعات، سرمایه‌های خود را در بخش‌های مهم اقتصادی سرمایه‌گذاری نمایند. به همین دلیل به صورت‌های مالی اتکا می‌کنند (دارایی، ۱۳۹۱). بنابراین استفاده از افشای سرمایه انسانی در شرکت‌ها در صورت‌های مالی موجب سودمندی در تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان می‌شود.

ارزش بازار را می‌توان به‌عنوان ارزش کلی یک شرکت یا بازار برتر که سهامداران یا سرمایه‌گذاران یک سهم از سهام عادی را در یک‌زمان خرید و فروش می‌نمایند تعریف نمود. ارزش بازار منجر به رشد قیمت می‌شود و ظرفیت قیمت برای رشد بیشتر در آینده را نشان می‌دهد. رشد سهام دارای یک سابقه رشد

ثابت یا متغیر از گذشته است (کاسنتسکی^۱، ۲۰۱۰). علاوه بر این، نشانه‌های رشد سهام، نشانه رشد در آینده را نیز نشان دهد که نشانگر ارزش بازار شرکت و پایداری شرکت است (کلارسیون، ۲۰۲۰).

فتحی و همکاران (۱۳۹۵)، در تحقیق با عنوان تحلیل تأثیر محدودیت‌های مالی بر کارایی سبد سرمایه‌گذاری شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران با استفاده از داده‌های ۳۰ شرکت سرمایه‌گذاری از شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران در طی سال‌های ۱۳۹۰-۱۳۹۴ به بررسی تأثیر محدودیت‌های مالی بر کارایی سبد سرمایه‌گذاری پرداختند نتایج تحقیق بیانگر این است که محدودیت‌های مالی شرکت‌های سرمایه‌گذاری پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران منجر به افزایش میانگین توبین کیو سبد سرمایه‌گذاری و در نتیجه افزایش کارایی سبد سرمایه‌گذاری این شرکت‌ها می‌شود.

صفریو همکاران (۱۳۹۶)، در پژوهشی تحت عنوان تأثیر محدودیت‌های مالی و هزینه‌های نمایندگی بر کارایی سرمایه‌گذاری در سال ۹۶ به بررسی تأثیر محدودیت مالی و هزینه‌های نمایندگی بر کارایی سرمایه‌گذاری از رگرسیون لجستیک و رگرسیون OLS در ۹۵ شرکت پذیرفته‌شده در بورس تهران استفاده شده است و محدودیت مالی با استفاده از دو مدل وایت و وو و کاپلان اندازه‌گیری شده است که نتایج این پژوهش نشان داد محدودیت مالی با مدل وایت و وو تأثیری بر کارایی سرمایه‌گذاری ندارد و محدودیت مالی با مدل کاپلان تأثیری معنادار و مثبت بر کارایی سرمایه‌گذاری دارد و هزینه‌های نمایندگی تأثیری منفی و منفی‌دار بر کارایی سرمایه‌گذاری دارد.

بهبود محیط کسب‌وکار بر کارایی سرمایه‌گذاری در منابع انسانی تأثیر معنی‌داری دارد. شرایط حاکم بر فعالیت‌های اقتصادی در یک کشور اعم از تولید کالا و خدمات، توزیع، تبادلات مالی داخلی و بین‌المللی و تجارت فرامرزی از مهم‌ترین علل توسعه‌یافتگی یا ناکامی‌های اقتصادی آن کشور است. ملاحظه این شرایط به‌عنوان آئینه تمام‌نمای اقتصاد یک جامعه و تبدیل آن به شاخص‌های عددی و قابل‌مقایسه امری است (کالیسکان، ۲۰۱۰). بهبود فضای کسب‌وکار به معنای بهبود و رونق فضای تولید و در نتیجه محرک رشد اقتصادی است، به‌گونه‌ای که اصلاح و بهبود فضای کسب‌وکار زمینه مشارکت بخش‌های مختلف در عرصه اقتصاد، ارتقاء سطح اشتغال و تولید را فراهم می‌سازد. به عبارتی محیط کسب‌وکار مناسب، شرط لازم برای رشد شرکت‌ها است. به‌طور کلی با بهبود شرایط کسب‌وکار شرایط تولیدی بهبود می‌بخشد و سرمایه‌گذاران ترغیب به سرمایه‌گذاری در پروژه‌های صنعتی و تولیدی می‌شوند. به همین دلیل می‌توان گفت تغییر محیط کسب‌وکار بر کارایی سرمایه‌گذاری در منابع انسانی تأثیر معنی‌داری دارد. نویسندگان هیچ‌گونه تعارض منافع ندارند.

منابع

- ۱) بادآورنهندی، یونس، خانقاه زاده، وحید (۱۳۹۳). ارتباط بین برخی مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی و کارایی سرمایه‌گذاری در مراحل چرخه عمر، دانش حسابداری. سال ۵، شماره ۱۸، صص ۱۳۴-۱۱۳.
- ۲) رحیم‌نیا، فریبرز و سلیمی، مهسا (۱۳۹۴). رفتار شهروندی عوامل اثرگذار بر آن و پیامدهای آن، چهارمین کنفرانس ملی و دومین کنفرانس بین‌المللی حسابداری، ص ۱۵۱.
- ۳) سیدجمالی، زکیه‌سادات و دعائی، میثم (۱۳۹۷). رابطه بین کیفیت گزارشگری مالی و کارایی سرمایه‌گذاری با توجه به اثر تعدیل‌گری عدم تقارن اطلاعاتی و ساختار مالکیت در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، مجله علمی تخصصی رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، سال ۲، شماره ۶، صص ۱۲۶-۱۱۰.
- ۴) شعری‌آناقیر، صابر؛ حساس‌یگانه، یحیی؛ سدیدی، مهدی و نرهئی، بنیامین (۱۳۹۵). ارتباط حاکمیت شرکتی و ابعاد آن با کارایی سرمایه‌گذاری شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات تجربی حسابداری مالی، سال ۱۳، شماره ۵۲، صص ۲۸-۱.
- ۵) صفری‌گرایی، مهدی و رعنائی، فاطمه (۱۳۹۶). بررسی ارتباط بین کیفیت گزارشگری مالی با کارایی سرمایه‌گذاری و تأثیر ساختار سررسید بدهی‌ها بر این رابطه، فصلنامه علمی پژوهشی مدیریت دارایی و تأمین مالی، سال ۵، شماره ۱، صص ۹۸-۳۸.
- ۶) فتحی، سعید؛ عرب‌صالحی، مهدی؛ مقدس، فرنوش؛ شهرکی، کاوه و عجم، علیرضا (۱۳۹۵). تحلیل تأثیر محدودیت‌های مالی بر کارایی سبد سرمایه‌گذاری شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، مجله بررسی‌های بازرگانی، شماره ۷۷، صص ۷۸-۶۸.
- ۷) فخاری، حسین، فصیح، الهام (۱۳۹۵). تأثیر مالکیت خانوادگی بر ساختار سرمایه شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه علمی پژوهشی دانش سرمایه‌گذاری، سال ۵، شماره ۲۰.
- ۸) فروغی، داریوش؛ امیری، هادی و ساکیانی، امین (۱۳۹۴). توانایی مدیریتی، کارایی سرمایه‌گذاری و کیفیت گزارشگری مالی، مجله پژوهش‌های حسابداری، سال ۶، شماره ۲۱، صص ۸۹-۶۳.
- ۹) کاشانی‌پور، محمد؛ آذرخش، حمید و رحمانی، محمد (۱۳۹۴). تأثیر توانایی مدیران بر رابطه بین کیفیت گزارشگری مالی و کارایی سرمایه‌گذاری در شرکت‌های دارویی پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، دوره ۴، شماره ۳، شماره پیاپی ۱۳، صص ۸۵-۶۶.
- ۱۰) مدرس، احمد و حصارزاده، رضا (۱۳۹۷). کیفیت گزارشگری مالی و کارایی سرمایه‌گذاری، فصلنامه بورس اوراق بهادار، سال اول، شماره دوم، تابستان ۱۳۹۷، صفحه ۱۱۶-۸۵.

- 11) Bandarian, A., Vahidi Elizooei, A., & Maghsudi, F. (2018). the effect of quality moderation and continuity of audit on the relationship between ownership structure and profit management. the Financial Accounting and Auditing Researches, 10 (37), 195-213. (in persian).
- 12) Caliskan, Nemli Esra (2010). The impact of strategic human resource management on organizational performance. Journal of Naval Science and Engineering; Vol.6; No.2; pp.100-116.
- 13) Clarkson, Max B. E. (2020). A Stakeholder Framework for Analyzing and Evaluating Corporate Social Performance, The Academy of Management Review, Vol. 20, No. 1, 92-117.
- 14) Darabi, R. (2012). The effect of disclosure of intellectual capital components on the quality of financial reporting. Investment Knowledge, VOLUME 1, Number 4. pp.
- 15) Houcinnel, A., Chakib Kolsi, M. (2018). The Effect of Financial Reporting Quality on Corporate investment Efficiency: Evidence from the Tunisian Stock Market. Research in international Business and Finance N.5. pp34-1.
- 16) Jiang. And Lie. (2016). "Cash holding adjustments and managerial entrenchmen". Journal of Corporate Finance. Volume 36, February 2016, Pages 190-205.
- 17) Kusnetzky, Dan, (2010). Microsoft: market share, growth and market value. <http://www.zdnet.com/blog/virtualization/microsoft-market-share-growth-And-market-value/1977>.
- 18) Sagafi, A; Arab Mazar Yazdi, M. (2011). Quality of financial reporting and investment inefficiency. Journal of Financial Accounting Research, volume 2, Number 4.
- 19) Xingze Wu, Corporate governance and audit fees: Evidence from companies listed on the shanghai stock Exchang. (2018,online). www.elsevier.com
- 20) Z elia Serrasqueiro and other. (2019). Are capital structure decisions of family-owned SMES different? Evidence from Portugal.

یادداشت‌ها:

1 Kusnetzky

Investigating the effective factors of investing in human resources in companies admitted to the Tehran Stock Exchange

Receipt: 15/03/2023 Acceptance: 24/04/2023

Rasoul Masroori¹
Asgar Pakmaram²
Ahmad Mohammadi³
Golamreza Rahimi⁴

Abstract

A significant part of the time and the capital of the leading organizations has been attributed to the considering human resources in recent years. The knowledgeable and capable managers know that the more they provide the prerequisites for progress and promotion of human resources, the more they guarantee the success, efficiency and superiority of their organization before other organizations. The most efficient way for achieving high competitive advantage and the most important superiority index according to tremendous changes in the economic conditions is empowering and making efficient the human resources in organizations. Human resource is the most important capital of the organizations.

The purpose of this research is to propose a model of efficiency of investment in human resources. The statistical population consisted of all companies listed in Tehran Stock Exchange. The research method is descriptive and survey. The statistical sample included 155 companies selected via available sampling method. The data were collected by author-made questionnaire based on Likert scale. Kolmogorov- Smirnov test was used for normality test and structural equations modeling was employed for hypotheses test. The results showed that the quality of financial disclosure, human capital disclosure, improvement of business environment have a positive and significant impact on human resources.

Keywords

efficiency, human resources, Iran capital market

1-PhD student, Department of Accounting, Bonab Branch, Islamic Azad University, Bonab, Iran. rmasroori@yahoo.com

2-Associate professor, Department of Accounting, Bonab Branch, Islamic Azad University, Bonab, Iran. Corresponding Author: Pakmaram@bonabiau.ac.ir

3-Assistant Professor, Department of Accounting, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran. Ahmad.mohammady@iaut.ac.ir

4-Assistant professor, Department of Accounting, Bonab Branch, Islamic Azad University, Bonab, Iran. Drrahimi62@gmail.com